

DE JOURNALIST

Jaargang 106 - 11 mei 2001 - nr. 10

Media-advocaten
Aanval en verdediging

Lobbyisten
rukken op

Hoe kritisch
is filmkritiek?

'Documentalist sluipt redactie binnen'

De Vereniging van Pers- en Omroepdocumentalisten hield begin deze maand de jaarvergadering. Gastspreker was Barbara Semonche, 'library director' aan de universiteit van North Carolina, School voor Journalistiek en Massacommunicatie en tevens 'goeroe' onder persdocumentalisten. De Journalist sprak met haar in de comfortabele lobby van het Amsterdamse Jan Luyken hotel.

'Persdocumentatie-goeroe' Barbara Semonche

FOTO: OTIS SPIES

CYRIEL FREIJSEN

Semonche vreest niet voor de toekomst van de documentalist. Zelfverzekerd stelt ze aan het begin van het gesprek vast: 'Documentalisten zijn onmisbaar voor goede journalistiek.'

Nog wel, maar de journalist kan toch al steeds makkelijker zelf de nodige informatie verzamelen op internet of in digitale databanken?

Het internet is een goede plek om te beginnen met zoeken, maar minder geschikt om te eindigen. Wij zien internet zeker niet als een bedreiging van ons beroep, eerder een zegen. Wij hebben daardoor meer tijd om te speuren naar moeilijker te achterhalen informatie. Daarnaast gaan databanken vaak niet verder terug dan 1970. Informatie ligt ook niet altijd aan het oppervlak, soms zitten documenten goed verborgen; documenten die voor een (onderzoeks-)journalist onmisbaar zijn.

Kunnen onderzoeksjournalisten die informatie niet zelf achterhalen?

Soms wel. Journalisten zijn ook researchers. Het zoeken naar informatie is niet het alleenrecht van de documentalist. Maar journalisten en documentalisten hebben vaak een andere benadering, ze gebruiken andere methodes om informatie te verzamelen. Bovendien, als een journalist tweeënhalf uur tevergeefs ergens naar heeft gezocht, komt hij naar ons. Informatie is nou eenmaal niet allemaal keurig geïndexeerd.

Zijn journalisten lui?

Nee! Ze zijn gedreven om hun deadlines te halen. De meeste mensen hebben geen idee hoe het is om een hoofdredacteur achter je aan te hebben en een deadline voor je te hebben liggen. Maar ook een goede journalist kan niet alles zelf doen.

Hoe is het gesteld met de documentatieafdelingen van Nederlandse media in vergelijking met de VS?

Ik heb in twee dagen zeven afdelingen bezocht: de Volkskrant, Trouw, Het Parool, NOS, EO, Tros en het American Info Center. Het kwam me allemaal zeer bekend voor. De Nederlandse documentalisten die ik heb ontmoet, zijn zeer goed opgeleide vakmensen, die prima overweg kunnen met de huidige moderne techniek. Ze doen een prima job. De archieven kunnen de vergelijking aan met die van de betere kranten in de VS.

Nog verschillen?

Taal. Hier beheersen ze naast Nederlands ook Duits, Frans en Engels, waardoor ze bijvoorbeeld de originele kranten kunnen lezen. In de VS gebruiken we voornamelijk bronnen in het Engels. Een klein voordeel dat Amerikaanse documentalisten hebben, is dat ze makkelijker en sneller toegang hebben tot public documents. En als een instantie bepaalde informatie niet wil vrijgeven, stappen we naar de rechter - met in ons achterhoofd de Freedom of Information Act. Meestal is dat laatste niet nodig.

Wat voor toekomst gaat de documentalist tegemoet?

We moeten meer willen zijn dan keeper of the morgue, meer dan iemand die gepubliceerde en uitgezonden informatie opslaat en archi-

veert. Ook vóór publicatie en uitzending ligt er voor ons een taak: researchen en anticiperen op het komende nieuws. Documentalisten zijn net als journalisten news junkies. Langzaam maar zeker sluipten we steeds vaker in de redactieruimte om bij de bespreking van onderwerpen direct te vertellen wat voor informatie er over is en gevonden kan worden. Documentalisten moeten niet afwachten tot ze een zoekopdracht krijgen; ze moeten initiatieven nemen en op vragen anticiperen. Bij mijn bezoek aan de Volkskrant merkte ik dat die ontwikkeling ook hier op gang is gekomen.

Betekent de toegenomen omloopsnelheid van nieuws dat jullie steeds vaker gepasseerd worden?

Beslist niet. Je moet niet vergeten dat ook wij meegaan in dat ritme. Ook documentalisten weten met deadlines om te gaan. Documentatieafdelingen worden onderhand vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week bemand. *De documentalist kan niet gemist worden?*

Net zoals een goede eindredacteur niet gemist kan worden. Vorig jaar wonnen drie journalisten van Associated Press de prestigieuze Pulitzer-prijs in de categorie onderzoeksjournalistiek. Ze hadden onthuld dat Amerikaanse soldaten in het begin van de Koreaanse oorlog honderden burgervluchtelingen - waaronder vrouwen en kinderen - hadden doodgeschoten in een slachtpartij bij No Gun Ri Bridge. Na een zoektocht in meer dan vijftig militaire archieven werd het essentiële bevel van de commanding officer om ook burgers te beschieten (omdat ze vermoede soldaten konden zijn - CF) opgediept. Randy Herschaft was de vinder - een documentalist.